

Maastricht, 30 mei 2017

Betreft: Rekenkameronderzoek Veilig Thuis Gelderland Zuid

Geachte leden van de gemeenteraad,

Via deze brief informeer ik u over een onderzoek dat ik samen met de rekenkamer(commissie)s van de gemeenten Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen ga uitvoeren naar de wijze waarop de governance van Veilig Thuis Gelderland Zuid is ingericht en heeft gefunctioneerd, en in het bijzonder de rol die de gemeenteraden daarin hebben gespeeld.

Sinds 1 januari 2015 functioneren in Nederland 26 regionale Veilig Thuis organisaties. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. In de regio Gelderland Zuid is Veilig Thuis ondergebracht bij de GGD Gelderland Zuid.

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (verder: de inspecties) onderzoeken de kwaliteit van Veilig Thuis stapsgewijs, omdat de Veilig Thuis-organisaties nog in ontwikkeling zijn. In de tweede helft van 2015 hebben de inspecties stap 1 van het toezicht uitgevoerd bij alle 26 Veilig Thuis-organisaties. Dit toezicht richtte zich op basiseisen op het gebied van randvoorwaarden, veiligheid en organisatie. Uit dit onderzoek bleek dat Veilig Thuis Gelderland Zuid (verder: VTGZ) op 16 van de 24 toetsingscriteria een onvoldoende scoorde. Daarop is het toezicht op VTGZ geïntensiveerd en later is VTGZ zelfs onder verscherpt toezicht van de inspecties geplaatst. Inmiddels is het (verscherpt) toezicht opgeheven.

Naar aanleiding van het instellen van het verscherpt toezicht en vragen die hierover in de diverse gemeenteraden zijn gesteld, is een informatiestroom in de richting van de gemeenteraden op gang gekomen. De rekenkamercommissie van Wijchen heeft aan de andere rekenkamer(commissie)s in het Rijk van Nijmegen gevraagd of er belangstelling is om hier gezamenlijk onderzoek naar te doen. Die belangstelling is er. De Rekenkamer(commissie)s zijn van mening dat het maatschappelijk, bestuurlijk en financieel belang van Veilig Thuis groot is en daarmee dus hoog scoort op de criteria die zij hanteren bij het kiezen van een onderwerp voor onderzoek. Daarnaast is het bredere thema van bestuurlijke samenwerking voor alle gemeenteraden uiterst relevant. Gemeenteraden, ook in deze casus, worstelen met de vraag hoe zij invloed kunnen uitoefenen op de inrichting van bestuurlijke samenwerkingsverbanden en de uitvoering van taken door die verbanden.

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de wijze waarop de governance van VTGZ is ingericht en heeft gefunctioneerd, en in het bijzonder de rol die de gemeenteraden daarin hebben gespeeld, om daarvan te kunnen leren voor het aansturen en controleren van VTGZ, maar ook voor gemeenschappelijke regelingen in het algemeen.

De centrale vraag van het onderzoek is:

Welke lessen kunnen de gemeenteraden leren uit de casus VTGZ voor bestuurlijke samenwerking en hun rol daarin?

De bijbehorende deelvragen zijn:

- Hoe is de besluitvorming over de vorming van VTGZ, de onderbrenging bij de GGD GZ en de inrichting van de governance (sturing, beheersing, toezicht en verantwoording) verlopen, en welke rol hebben de gemeenteraden hierin gespeeld?
- Onder welke condities en voorwaarden zijn de taken van VTGZ ondergebracht bij de GGD GZ?
- Hoe is de governance bij de start van VTGZ geregeld? Hoe verhoudt deze zich tot de wettelijke regels? Wat zijn de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van gemeenteraden, colleges, AB en DB?
- Welke beleidsmatige doelen zijn geformuleerd voor VTGZ? Hoe zijn deze tot stand gekomen? En hoe zijn die financieel vertaald?
- Hoe zag de informatiestroom tussen DB, AB, colleges en gemeenteraden eruit rond de inrichting en het functioneren van VTGZ? En hoe zag die eruit voor de P&C-producten: begroting, begrotingswijzigingen, jaarstukken, beleidsplan en uitvoeringsprogramma?
- Hoe hebben de bovengenoemde actoren, en de gemeenteraden in het bijzonder, gebruik gemaakt van hun bevoegdheden bij de aansturing van en controle op VTGZ?
- Welke lessen kunnen de gemeenteraden leren uit de gang van zaken, zowel in de voorbereidende fase als tijdens de eerste jaren van VTGZ? En welke lessen kunnen de gemeenteraden hieruit leren voor de versterking van hun rollen ten aanzien van (toekomstige) samenwerkingsverbanden?

De onderzoeksperiode betreft 2014 tot en met april 2017.

Het normenkader voor dit onderzoek wordt ontleend aan de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), de GR GGD Gelderland Zuid en – indien aan de orde – specifieke kaders (die per gemeente zijn vastgesteld). Ook zal gebruik worden gemaakt van inzichten in de rol van gemeenteraden bij bestuurlijke samenwerking, zoals weergegeven in het rapport ‘Grip op regionale samenwerking’ uit 2015. Dit is een handreiking voor gemeenteraden die is opgesteld op verzoek van het Ministerie van BZK en de Vereniging van griffiers.

Bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van de:

- agenda’s, bijbehorende stukken en verslagen van de vergaderingen van het DB, AB en de afzonderlijke gemeenteraden tussen 2014 en 15 april 2017 voor zover die specifiek betrekking hebben op Veilig Thuis en de begrotingen, begrotingswijzigingen, jaarstukken, beleidsplannen en uitvoeringsprogramma’s van de GGD (voor het onderdeel Veilig Thuis);
- Relevante onderdelen van programma’s uit de begrotingen en jaarstukken van de gemeenten;
- Paragrafen verbonden partijen (onderdeel GGD) uit de begrotingen en jaarstukken van de gemeenten.

Zo nodig worden op basis van de bevindingen aanvullende stukken verzameld en gesprekken gevoerd met enkele sleutelfiguren.

Het is de planning dat het onderzoek in het najaar van 2017 wordt afgerond met een gezamenlijk rapport; met daarbij door elke rekenkamer een brief of oplegnotitie met specifieke aandachtspunten voor haar eigen gemeenteraad.

Wanneer u vragen of opmerkingen heeft naar aanleiding van deze brief kunt u contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

Klaartje Peters
Directeur Rekenkamer Beuningen

CC: College van B&W